

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kirjallinen lausuntopyyntö 29.10.2025, HE 131/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Poliisihallituksen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Taustaksi

Lausuttavana oleva esitys pohjautuu pitkälti hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta HE 173/2024 vp, joka annettiin eduskunnalle 10.10.2024.

Aikaisemmasta esityksestä poiketen tämän esityksen mukaan kotimaan vähittäismyyntistä saisi toimittaa enintään 8- prosenttisia käymisteitse valmistettuja ja enintään 5,5-prosenttisia muulla tavoin valmistettuja alkoholijuomia. Tätä vahvempia juomia voisi kotimaasta toimittaa vain Alkosta.

Uudessa esityksessä on poistettu vaatimus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta. Alkoholijuoman palauttamista koskevia säännöksiä on muutettu siten, että toimitusluvan haltijalla olisi velvollisuus palauttaa alkoholijuoma suoraan takaisin myyjälle ainoastaan silloin, jos alkoholijuomaa ei voitaisi luovuttaa vastaanottajalle tämän iän vuoksi. Muissa tapauksissa alkoholijuoma voitaisiin yrittää luovuttaa myöhemmin uudelleen.

Poliisihallituksen asiantuntijalausunto

Alkoholijuomien kuljetus ja myynti julkisille paikoille tulisi Poliisihallituksen asiantuntijanjäsenkemyksen mukaan olla kiellettyä. Alkoholin toimittamisen ja myymisen salliminen esimerkiksi puistoihin tms. julkisille alueille, todennäköisesti aiheuttaisi järjestyshäiriöitä ja jopa rikoksia, jotka tulisivat työllistämään poliisia runsaasti erityisesti viikonloppuisin ja aikoina, jolloin muutenkin poliisin palveluja tarvitaan paljon.

Erityisen tarpeellista olisi säätää siitä, että alkoholin oston ja sen toimittamisen välissä, myös yksityisille paikoille, tulisi olla vähintäänkin useiden tuntien ajanjakso, jolla välttyttäisiin tilanteilta, joissa on tarkoitus saada vain nopeasti lisää nautittavaa humalahakuisen juomiseen. Häiriökäyttäytymisen ehkäisemisen näkökulmasta tällainen pikatilausten kieltäminen olisi erityisen merkittävä seikka, jota muissakin maissa on käytetty (esim. Latvia). Erityisesti pikatoimitusten mahdollistaminen lisäisi lähisuhdeväkivallan riskiä, sillä tällaisia tilauksia voidaan tehdä impulsiivisesti ja päihtyneenä.

Alkoholin toimittajalla ei tosiasiallisesti olisi mahdollisuutta alkoholin tilanteen ja sen

maksaneen vastaanottajan kotiovella todeta, että alkoholia ei voi luovuttaa vastaanottajan päihtymyksen vuoksi. Näissä tilanteissa väkivallan uhka alkoholin toimittajaa kohtaan olisi ilmeinen. Alkoholin palauttaminen myyjään tiloihin on kuljetusta toimittavan henkilön näkökulmasta todennäköisesti vähintäänkin hankalaa, eikä se varmasti puolla sitä, että alkoholi jätetään luovuttamatta vastaanottajalle, vaikka laki näin edellyttäisikin.

Kotiväkivaltatilanteisiin liittyy lähes poikkeuksetta päihteet, yleisimpänä juuri alkoholi. Poliisi vierailee päivittäin kodeissa, joissa alkoholi on ongelma. On suuri vaara, että näiden kotien määrä tulee entisestään kasvamaan, jos alkoholia voi tilata kotiin käytännössä ilman kontrollia.

Poliisihallitus on aiemmassa lausunnossa todennut, että alkoholin toimittaminen ja etämyynti saattaa mahdollistaa myös järjestäytyneen rikollisuuden toiminnan. Toiminnan tehokas valvonta edellyttää viranomaisilta merkittäviä resursseja.

Ehdotetussa sääntelyssä alkoholijuoman ostaja ja vastaanottaja voivat olla eri henkilöitä, mikä todennäköisesti houkuttaa käyttämään tätä mahdollisuutta väärin. Päihtyneellä henkilöllä on mahdollisuus saada alkoholin vastaanottajaksi joku toinen henkilö. Tämän mahdollisuus korostuu erityisesti ns. pikatoimitusten kohdalla.

Hallituksen esityksessä on lisäksi poistettu vaatimus vahvasta sähköisestä tunnistamisesta. Ikärajavalvonta ei ehdotuksen mukaisena toteudu riittävän tehokkaasti, vaikka sen on aiemmin todettu olevan lakimuutoksen keskeinen vaatimus. Ikärajavalvonta on erityisen merkittävä tekijä, kun pohditaan nuorten mahdollisuutta saada alkoholia. Esityksenkin mukaan nuorten alkoholinkäytön vähenemiseen yksi keskeisesti vaikuttanut tekijä on ollut nuorten kokema alkoholin saatavuuden vaikeutuminen eli käytännössä tehostunut ikärajavalvonta, joka tässä esityksessä jää huomioitta. Jos vastaanottajan tulisi aina esittää todistus henkilöllisyydestään, ei alkoholin toimittajan tarvitsisi vastaanottajan ikää ulkoisesti arvioida.

Toimitettavien alkoholijuomien vastaanottajan ikä sekä humalatila tulisi pystyä selvittämään, eikä tähän esitetty koulutus kuljetusta toimittaville henkilöille riitä varmistamaan lain tarkoitusta ja sen noudattamista. Nämä ovat vaikeita tilanteita jopa kauppojen kassoilla, joissa on mahdollisuus havainnoida henkilön päihtymystä ja ikää kohtuullisen helposti pidempänä ajanjaksona ja muun henkilökunnan tuella.

Lopuksi

Rikosten ja häiriöiden määrän kasvu niin yksityisillä kuin julkisillakin paikoilla tämän lakimuutoksen myötä on todennäköistä, helpommin saatavilla olevan alkoholin myötä. Tähän kiinnitetään huomioita myös hallituksen esityksen perusteluissa.

On epätodennäköistä, että toiminnassa mukana olevien koulutuksella esitetyt lakimuutokset saataisiin toimimaan niin, että alkoholin toimittaminen olisi kaikkien siihen liittyvien yksityiskohtien ja alkoholilain perimmäisen tarkoituksen näkökulmasta ongelmaton.

Poliisin tehtäväksi jää näiden ongelmien selvittely, yhdessä muiden viranomaisten kanssa.

Lisätehtäviä poliisille, sekä häiriöitä muutoinkin yhteiskunnassa, tulevat näkemykseni mukaan aiheuttamaan erityisesti pikatoimitukset sekä toimitukset julkisille paikoille. Ti-laajan ja vastaanottajan ollessa eri henkilöt, korostuvat pikatoimitusten sekä kotiin toimitusten ongelmat.

Pikatoimituksia ja toimituksia julkisille paikoille ei tulisi sallia ja lisäksi ikärajavaivonta tulisi pystyä toteuttamaan huomattavasti ehdotettua paremmin.

Alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi. Nyt esitetyn kaltaisella lakimuutoksella on todennäköisesti käymässä juuri päinvastoin.

Tuomo Korhonen, Poliisitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 11.11.2025 klo 15:03. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Kirjoita tähän

Jakelu

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta, StV@eduskunta.fi

Tiedoksi

Poliisihallituksen esikunta
Poliisilakimies Visa Weckström
Poliisiylitarkastaja Vesa Pihajoki

Poliisihallitus

Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo

kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi